

**KUNNANHALLITUKSEN ALAISTEN TULOSALUEIDEN
TOIMINTAKERTOMUS AJALLA 1.1.-31.12.2016**

YLEISJOHTO JA KONSERNIPALVELUT

Toimiala yhteensä

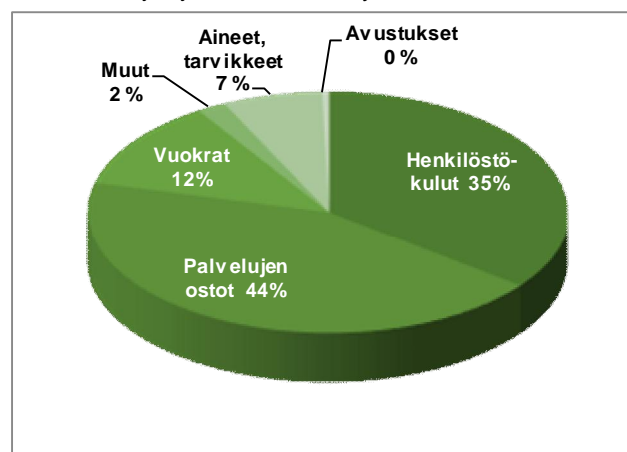
1 000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2015	Muutos- % 2015/2016
Toimintatuotot	13 742	0	13 742	13 907	101,2	165	14 024	-0,8
Toimintakulut	-26 335	-85	-26 420	-25 784	97,6	636	-25 781	0,0
Toimintakate	-12 593	-85	-12 678	-11 877	93,7	801	-11 757	1,0
Henkilöstö 31.12.	166,4		166,4	136,5			160,5	

Tuotoista vähennetty käyttömaisuuden myyntivoitot. Henkilöstömäärä 31.12.2016 (htv3) ei ole vertailukelpoinen verrattuna talousarvioon ja ed. vuoden toteumaan

Toimintakulujen jakautuminen tulosalueittain

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

1. OLENNAISIA TAPAHTUMIA RAPORTOINTIKAUDELLE

Tarkastelujaksolla esillä olivat erityisesti rakennemuutoksiin liittyvät kysymykset. Keski-Uudenmaan sote-mallia on kehitetty eteenpäin (kunnanjohtaja on hankkeen johtoryhmän jäsen). Rykmentinpuiston edistämiseen liittyen tehtiin yhteistyötä Senaattikiinteistöjen kanssa. Myös vuoden 2020 Asuntomessujen haku sai myönteisen päätöksen. Kunnan hallintomallin ja poliittisen johtamisjärjestelmän kehittämistyötä vietiin eteenpäin ja hallintomallin periaatteista päätettiin kesäkuun valtuustossa. Projektissa on ollut mukana konsulttiyhtiö FCG.

Ystävyyskuntien (Ruotsin Sollentuna, Tanskan Hvidovre, Norjan Oppegård ja Tuusula) yhteinen kokous Fyrkantmöte järjestettiin toukokuussa Hvidovren kunnassa, josta saapui viisi stipendiaattia vierailulle Tuusulaan 7.–9.9.2016.

Pakolaisten vastaanottoa ELY-keskuksen tekemän aloitteen pohjalta valmisteltiin laaja-alaisesti ja päätös vastaanotosta tehtiin kesäkuussa. Viestintä on valmistautunut maahanmuutto- ja kotouttamis-viestintään. Viestintäpäällikkö on osallistunut aiheeseen liittyviin koulutuksiin ja viestintä on myös mukana kuntaan perustetussa maahanmuuton valmisteluryhmässä.

Tuusulan verkkosivusto uudistettiin elokuun lopussa. Verkkosivusto muutettiin responsiiviseksi, minkä ansiosta nettisivujen käyttäminen matkapuhelimella ja muilla älylaitteilla helpottui. Samalla uudistettiin verkkosivuston rakennetta ja visuaalista ilmettä. Myös sosiaalinen media linkitettiin vahvemmin verkkosivustolle ja sivuston haku uudistettiin.

Kunnan poliittisen johtamisjärjestelmän uudistaminen sekä asiakaslähtöisyyden ja sujuvat palveluprosessit mahdollistavat toimivallan delegoinnit toteutettiin joulukuussa 2016 hyväksytyllä ja 1.6.2017 voimaan tulevalla hallintosäännöllä.

Vuonna 2016 lähdettiin laajemmin valmistelemaan talous- ja henkilöstöhallinnon sekä päätöksenteon tuen palvelujen ja prosessien kehittämistä tavoitteena toteuttaa uudistuksia vuonna 2017. Palkitsemisjärjestelmien kehittämisessä on edetty siten, että Teknisten sopimuksen palkkausjärjestelmän kokonaisuudistuksen tavoitteet ja työsuunnitelma on määritelty vuonna 2016 ja toteutus on aloitettu vuoden 2017 alussa. Kannustavan palkitsemisen kehittämisen sisältöä on määritelty ja uudistukset tuodaan kunnanhallituksen hyväksyttäväksi talvella 2017.

ARA-asuntotuotantona valmistui Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:lle vuokratalo Kustaan 12 rivitalo-asuntoa Kellokoskelle ja vuokratalo Luontolankujan 19 rivitaloasuntoa Jokelaan. Yhtiöllä on rakenteilla vuokratalo Alarinteen 12 asuntoa Kellokoskelle. Yrjö ja Hanna säätiön omistukseen valmistui Riihikallioon 88 huonokuntoisten vanhusten palveluasuntolapaikkaa vuoden lopulla. Säätiön seuraavan rakennushankkeen Pellavamäentie 1:n 44 kerrostalo-asunnon rakennustyöt aloitettiin syyskuussa 2016. Avain Asumisoikeus Oy:n As Oy Tuusulan Puistokaaren 47 asumisoikeusasuntoa valmistuivat Jokelaan helmikuussa. Asumisoikeusasuntojen sähköinen haku ja palvelu Helsingin kaupungin toimesta on sujunut hyvin.

Tarkastelujaksolla pidettiin yhdeksän valtuuston kokousta ja informaatiotilaisuutta. Valtuustoseminaari, jossa aiheena oli poliittisen johtamisen ja luottamushenkilöorganisaation uudistaminen, toimintaympäristön haasteet ja mahdollisuudet, kuntastrategian uudistaminen, yleiskaava 2040 ja merkittävimmät maankäyttöhankkeet ja investoinnit, pidettiin 21.–22.4.2016. Valtuuston talousarvioseminaari järjestettiin 27.–28.10.2016. Lisäksi järjestettiin kuntalaisillat Hyrylässä, Riihikalliossa, Jokelassa ja Kellokoskella.

Tarkastelujaksolla pidettiin 34 kunnanhallituksen kokousta. 18.–19.2.2016 järjestetyssä kunnanhallituksen seminaarissa käsiteltiin mm. Tuusulan vetovoiman kehittämistä ja pidettiin tulevaisuustyöpaja. Talousarvioseminaari pidettiin 10.–11.6.2016.

Mäntsälässä ja Tuusulassa käynnistyi huhtikuun alussa Keski-Uudenmaan ympäristökeskusten koordinoima kaksivuotinen *Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudella-maalla* -hanke (VILKKU-hanke). Hanke välittää tietoa ja kokemuksia mm. maan kasvukuntoa ja vesitaloutta parantavista toimenpiteistä.

Ympäristökeskus vastaa Nurmijärven järvien vedenlaadun seurannasta ja julkaisi toukokuussa vuosien 2014–2015 seuranta koskevan raportin. Lisäksi ympäristökeskus käynnisti Mäntsälän järvien vedenlaadun seurannan, jossa ovat mukana kaikki Mäntsälän suurimmat järvet. Tänä vuonna seuranta tehdään 4-6 vuoden seurantasyklin mukaisesti Pitkäjärvellä, Joutjärvellä ja Sääksjärvellä.

Talouden ja tietohallinnon tulosalueella aloitettiin maakuntahallinnon ja sote-alueiden tuomien muutosten selvittäminen laskelmalla uudistuksen jälkeiselle kunnalle tulos- ja rahoituslaskelmat alustavien taloustietojen perusteella sekä tuottamalla valtion pyynnöstä tietoja maakuntiin siirtyvien toimintojen kustannuksista. Kertomuskautena tulosalueella aloitettiin uuden Kuntari- johdon raportointijärjestelmän käyttöönottoprojekti, järjestelmä otetaan käyttöön alkuvuodesta 2017.

Kunnassa tehtävän kehittämistyön tueksi otettiin käyttöön kuntatasoinen ja yhtenäinen projektimalli. Kunnan ICT-johtamismallia päivitettiin, kun ICT-johtoryhmän kokoonpanoa ja tehtäviä päivitettiin vuoden alussa. Uudistetun ICT-johtoryhmän toiminta painottuu aiempaa enemmän tietoturvan ja kokonaisarkkitehtuurityön johtamiseen ja tukemiseen. Keski-Uudenmaan kuntien sote-alueyksikön ICT-suunnittelutyö aloitettiin maaliskuussa. Kyseessä on erittäin mittava hanke ja se saattaa työllistää myös IT-yksikköä enenevissä määrin. Kunta päätti kesäkuussa liittyä Apotti-hankintarenkaaseen. Sen seurauksena nykyiset potilastietojärjestelmät tullaan korvaamaan Epicin järjestelmillä vuosina 2018-2020

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maakuntauudistus siihen liittyvine muutoshankkeineen tulee edellyttämään jo vuodesta 2017 lukien vahvaa muutosjohtamisen tukea ja resursointia. Toisaalta konserni- ja tukipalveluissa henkilöstöresurssien tarve tulee jollain aikavälillä vähenemään, kun pääosin sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä koostuva osa kunnan henkilöstöstä siirtyy maakunnan palvelukseen. Uuden kunnan konserni- ja tukipalveluiden sisällön ja tuottamisen sekä resursoinnin suunnittelu on syytä aloittaa jo vuonna 2017.

ARA-uudistuotanto jatkuu monipuolisena. Asuntorakentamisohjelma 2017 – 2021 hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2016 ja Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy toteuttaa vuokra-asuntojen tuotantoa ohjelmassa linjatun tonttien investiohjelman mukaisesti. Asumisoikeusasuntojen määrä tulee kasvamaan Etelä-Tuusulassa ja Jokelassa. Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen uuden korjausavustuslain myötä siirtyy korjausavustusten myöntäminen kunnista Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle. Kunnan omistamien osakehuoneistojen myynti jatkuu.

Ympäristöterveydenhuollon (so. terveystalouden ja eläinlääkintähuollon tulosyksiköiden) palvelut tulevat siirtymään maakunnan järjestettäväksi vuoden 2019 alusta lähtien, jos vireillä oleva aluehallintouudistus toteutuu suunnitellulla tavalla. Tehtäväsiirron lisäksi ympäristökeskuksen työntekijämäärä vähenee 25–27 työntekijällä, ja sopijakuntien yhteistoimintakorvaukset alenevat noin 70 %:lla. Aluehallintouudistus tulee vaikuttamaan kaikkien ympäristökeskuksen työntekijöiden tehtäviin, ja siihen valmistautuminen työllistää ympäristökeskusta vuosien 2017 ja 2018 aikana.

Taloushallinnon tehtäviä ja prosesseja kehitetään ja uudelleen organisoidaan osana kuntatasoista tukipalveluiden kehittämistä. Talouden johtamista sekä budjetointia kehitetään ja johdon raportointityökalu otetaan käyttöön kuntatasoisesti. Järjestelmäympäristöä, toimintatapoja sekä työnjakoa hiotaan edelleen KuntaPron kanssa. Vuoden 2017 erityisenä painopisteenä on uuden kuntastrategian valmistelu. Asiakaspalvelua aletaan kehittämään kuntatasoisesti sähköisiä asiointipalveluita hyödyntäen. Uusien työmenetelmien, kuten palvelumuotoilun ja projektityöskentelyn käyttöönottoa laajennetaan.

Tietojärjestelmäpalveluille kohdistuva palvelutarve on kasvanut viime vuosina todella voimakkaasti. Tarvittavia palveluita ei kyetä tuottamaan kokonaan omana tuotantona vaan ulkoisiin palveluihin joudutaan turvautumaan jatkossa entistä enemmän, jos henkilöstön määrää ei lisätä. Myös sote- ja maakuntauudistus tulee aiheuttamaan suuria haasteita IT-palveluiden tuottamiselle.

Kunnan omistamien liityntäpysäköintien ja yleisten alueiden turvallisuutta ja valvontatarvetta arvioidaan. Rakennetun ympäristön turvallisuutta parannetaan, tähän liittyen vuoden 2020 Asuntomessujen turvallisuus otetaan huomioon suunnittelussa.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Kuntapro Oy:n kanssa tehtävä yhteistyö tulee jatkossa mahdollistamaan sille asetetut pitemmän aikavälin tavoitteet johtamisen työvälineiden ja hr-prosessien kehittämisessä. Esmerkkeinä lähiajan uudistuksista tulevat olemaan kuntatasoisen yhteisen raportointi- ja toiminnanohjaustyökalun (Kuntari) asteittainen käyttöön ottaminen ja Kuntapro Oy:ltä saatavan palvelussuhdeneuvonnan laajentuminen.

IT-investoinnit toteutuivat Tietojärjestelmäpalveluiden osalta melko tarkkaan suunnitellusti. Suurimmat investointitarpeet kohdistuivat edelleen verkkolaittehankintoihin sekä Microsoft-lisensseihin.

KUNNANVIRASTON JOHTO

Tulosalue

1 000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2015	Muutos- % 2015/2016
Toimintatuotot		0		3		3	3	4,2
Toimintakulut	-734	0	-734	-682	92,9	52	-637	7,1
Toimintakate	-734	0	-734	-678	92,4	56	-634	7,1
Henkilöstö 31.12.	3		3	2,4			3	

Kunnanviraston johdon tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Kunnanjohto

Viestintä

Projektit

Edustus- ja suhdetoiminta, kansainvälinen toiminta

Kuntayhteistyö

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnanjohtajan tehtävänä on johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa. Lisäksi kunnanjohtajan tehtävinä ovat kunnan ulkoisten suhteiden hoitaminen ja ohjaaminen, kunnan edunvalvonta sekä johtoryhmän avustamana kunnanhallituksen ja valtuuston päätöksenteon valmistelu ja kunnan palvelutoiminnan johtaminen. Kunnanjohtaja vastaa kuntastrategian toteutumisesta.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisuudessa kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Työn vuosittaiset painopisteet ja tavoitteet johdetaan kuntastrategiasta sekä talousarvion linjauksista ja resursoinnista.

Vuonna 2016 kunnanjohtajan tehtävänä oli johtaa, sekä omalla asiantuntemuksellaan, yhteistyöverkostollaan ja toiminnallaan tukea organisaatiota erityisesti seuraavissa asiakokonaisuuksissa:

- organisaation yleisjohto kuntastrategian ja talousarvion toteuttaminen
- rakenneuudistuksiin liittyvät asiat: sote-ratkaisu, Keski-Uudenmaan sote-malli, maakuntaudistus, metropolialueen kysymykset, seutu- ja kuntayhteistyö
- kuntastrategiatyön käynnistäminen, kun tiedossa valtakunnallinen sote- ja maakuntaratkaisu
- talous- ja investointipolitiikka sekä talouden tasapainotus
- Rykmentinpuiston ja asuntomessujen edistäminen

- uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotto erityisesti huomioon ottaen poliittisen ja operatiivisen johtamisen yhteistyö
- valmiussuunnittelun ja -asioiden kehittäminen ja resursointi
- kuntakehityksen ja tekniikan toimialan johtajarekrytointi, perehdytys ja uuden toimialan liikkeellelähdön tukeminen
- pakolaisten vastaanottoon liittyvät koordinoitukysymykset
- kunnan suhdetoiminta ja edunvalvonta
- yhteydenpito luottamushenkilöihin ja informaation kulun varmistaminen

Tarkastelujaksolla esillä ovat olleet erityisesti rakenneuudistuksiin liittyvät kysymykset. Keski-Uudenmaan sote-mallia on kehitetty eteenpäin (kunnanjohtaja on hankkeen johtoryhmän jäsen). Rykmentinpuiston edistämiseen liittyen on tehty yhteistyötä Senaattikiinteistöjen kanssa. Myös vuoden 2020 Asuntomessujen haku sai myönteisen päätöksen. Kunnan hallintomallin ja poliittisen johtamisjärjestelmän kehittämistyötä vietiin eteenpäin ja hallintomallin pääperiaatteista päätettiin kesäkuun valtuustossa. Projektissa on ollut mukana konsulttiyhtiö FCG. Kuntakehityksen ja tekniikan toimialan käynnistämiseen ja toimialajohtajan rekrytointiin on kiinnitetty erityistä huomiota johtamistyössä. Pakolaisten vastaanottoa ELY-keskuksen tekemän aloitteen pohjalta on valmisteltu laaja-alaisesti, ja päätös vastaanotosta tehtiin kesäkuussa.

Tuusulan verkkosivusto uudistettiin elokuun lopussa. Verkkosivusto muutettiin responsiiviseksi, minkä ansiosta nettisivujen käyttäminen matkapuhelimella ja muilla älylaitteilla helpottui. Samalla uudistettiin verkkosivuston rakennetta ja visuaalista ilmettä. Myös sosiaalinen media linkitettiin vahvemmin verkkosivustolle ja sivuston haku uudistettiin.

Tonttimarkkinoinnissa toteutettiin sähköisen markkinoinnin kampanja Oikotiellä ja Etuovi.comissa. Lisäksi tontteja on markkinoitu aktiivisesti paikallisissa tapahtumissa: Ilmatorjuntamuseon laskiaistapahtumassa, Tuus järvelle -ystävänäpäivätapahtumassa, PopUp! Tuusula -tapahtumassa, Klaavolantien kyläjuhlassa, Jokelan antiikkimarkkinoilla, Hyrylän käsityömarkkinoilla ja Taiteiden Yössä.

Ystävyyskuntien (Ruotsin Sollentuna, Tanskan Hvidovre, Norjan Oppegård ja Tuusula) yhteinen kokous Fyrkantmöte järjestettiin toukokuussa Hvidovren kunnassa, josta saapui viisi stipendiaattia vierailulle Tuusulaan 7.–9.9.2016.

HENKILÖSTÖ- JA TUKIPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2015	Muutos- % 2015/2016
Toimintatuotot	8046	0	8046	8 299	103,1	253	8 552	-3,0
Toimintakulut	-9452	-35	-9487	-9 403	99,1	84	-9 277	1,4
Toimintakate	-1405,6	-35	-1440,6	-1 104	76,6	337	-725	52,3
Henkilöstö 31.12.	74,8		74,8	60,6			73,9	

Henkilöstö- ja tukipalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Henkilöstöpalvelut
Palkanmaksupalvelut
Asuntopalvelut
Ruokapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tulosalue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja yllämainituissa tulosityksiköissä mm. seuraavissa tehtävissä:

- toteuttaa koko henkilöstöä koskevia johtamiseen, osaamiseen ja työkykyyn liittyviä keskitettyjä toimenpiteitä ja koulutusta yhdessä toimialojen, työsuojelun, työterveyshuollon ja henkilöstön kanssa
- asuntopalvelut pitää tavoitteena kunnallisten vuokra-asuntojen asuttamisen 100 %:sti ja pyrkii osoittamaan kiireisimmille asunnontarvitsijoille asunnon irtisanomisajan puitteissa
- ruokapalvelut järjestää ja tuottaa ruokapalveluja kunnan kouluihin, terveyskeskukseen, päiväkoteihin, vanhainkotiin ja muille sosiaalitoimen hyväksymille asiakkaille sekä toimipaikkaruokailuun.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Toiminnallisten tavoitteiden toteuttamisessa on edetty pääosin suunnitellusti. Tulosalueen toimintamenot ovat pysyneet talousarviossa.

Kunnan poliittisen johtamisjärjestelmän uudistaminen sekä asiakaslähtöisyyden ja sujuvat palveluprosessit mahdollistavat toimivallan delegoinnit toteutettiin joulukuussa 2016 hyväksytyllä ja 1.6.2017 voimaan tulevalla hallintosäännöllä.

Kunnan henkilöstöpalvelujen sisältöä on ryhdytty uudistamaan talvella 2016 toteutetulla palvelutarveselvityksellä, jonka perusteella vuosina 2016 ja 2017 uudistetaan palvelujen sisältöjä ja prosesseja. Vuonna 2016 lähdettiin laajemmin valmistelemaan talous- ja henkilöstöhallinnon sekä päätöksenteon tuen palvelujen ja prosessien kehittämistä tavoitteena toteuttaa uudistuksia vuonna 2017.

Palkitsemisjärjestelmien kehittämisessä on edetty siten, että Teknisten sopimuksen palkkausjärjestelmän kokonaisuudistuksen tavoitteet ja työsuunnitelma on määritelty vuonna 2016 ja toteutus on aloitettu vuoden 2017 alussa. Kannustavan palkitsemisen kehittämisen sisältöä on määritelty ja uudistukset tuodaan kunnanhallituksen hyväksyttäväksi talvella 2017

Asuntopalveluista Helsingin kaupungin hoidettaviksi siirtyneiden asumisoikeusasuntojen sähköinen haku ja palvelu on sujunut hyvin ja asiakkaat ovat ottaneet palvelun hyvin vastaan. Asuntotoimen palvelutoiminnan tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin ja kunnan omistamien vuokra-asuntojen käyttöaste ylitti tavoitteet ollen 99,4 prosenttia.

Ruokapalveluiden toiminnallinen tulos oli hyvä ja toimintamenoissa saatiin edelleen säästöjä. Ruokapalveluiden seudullisen yhteistyön selvitystyö on käynnistetty vuonna 2016.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maakuntauudistus siihen liittyvine muutoshankkeineen tulee edellyttämään jo vuodesta 2017 lukien vahvaa muutosjohtamisen tukea ja resursointia. Toisaalta konserni- ja tukipalveluissa henkilöstöresurssien tarve tulee jollain aikavälillä vähenemään, kun pääosin sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä koostuva osa kunnan henkilöstöstä siirtyy maakunnan palvelukseen. Uuden kunnan konserni- ja tukipalveluiden sisällön ja tuottamisen sekä resursoinnin suunnittelu on syytä aloittaa jo vuonna 2017.

Kuntapro Oy:n kanssa tehtävä yhteistyö tulee jatkossa mahdollistamaan sille asetetut pitemmän aikavälin tavoitteet, eli johtamisessa uusien työn kustannustehokkuutta ja tuottavuutta ja laatua parantavien sähköisten toimintaprosessien käyttöön ottamisen mm. osaamisen kehittämisessä, työsuojelutyössä, työsuoritusten arvioinnissa ja palkitsemisessä sekä henkilöstöraportoinnissa. Investointikustannukset pysyvät yhteistyön ansiosta huomattavan alhaisina verrattuna siihen, että kunta olisi yksin toteuttanut em. kehittämisen vaatimat investoinnit uusiin järjestelmiin.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Kuntapro Oy:n kanssa tehtävä yhteistyö tulee jatkossa mahdollistamaan sille asetetut pitemmän aikavälin tavoitteet johtamisen työvälineiden ja hr-prosessien kehittämisessä. Esimerkkeinä lähiajan uudistuksista tulevat olemaan kuntatasoisen yhteisen raportointi- ja toiminnanohjaustyökalun (Kuntari) asteittainen käyttöön ottaminen ja Kuntapro Oy:ltä saatavan palvelussuhdeneuvonnan laajentuminen.

Tunnusluvut

Ruokapalvelut

	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016
Ateriat kpl	2 118 589	2 133 551	2 133 346	2 114 865	2 100 323
muutos %	-0,68	0,71	-0,01	-0,87	-0,38
Bruttomenot €/ateria	2,47	2,44	2,48	2,49	2,54
muutos %	-1,98	-1,21	1,64	0,40	2,01
Valmistuskeittiöt kpl	6	6	5	5	5
Jakelukeittiöt kpl	36	38	39	39	38

Asuntopalvelut

Tunnuslukuja

Arvioidut volyymitiedot:

- välitetty asumisoikeusasunto, 180 kpl: *toteutui 148 kpl*
- asukasvalintapäätös, 440 kpl: *toteutui 341 kpl*
- vuokrattu asunto, 400 kpl: *toteutui 375 kpl*
- aravavuokra-asuntojen lukumäärä / 100 asukasta: *toteutui 4,5 asuntoa / 100 asukasta*
- nuorille osoitetut asunnot, nuorille 40 prosenttia vapautuvista asunnoista: *toteutui 18 %*
- palveluasuntojen määrä, vähintään 1,5 prosentille yli 65-vuotiaita: *toteutui 5,5 %:lle*
- erittäin kiireisen asunnonhakijan jonotusaika, 1-2 kk: *toteutui 1-2 kk*

HALLINTO

Tulosalue

1 000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2015	Muutos- % 2015/2016
Toimintatuotot	1806	0	1806	1 958	108,4	152	2 229	-12,1
Toimintakulut	-6517	-30	-6547	-6 465	98,7	82	-6 578	-1,7
Toimintakate	-4710,8	-30	-4740,8	-4 506	95,1	234	-4 350	3,6
Henkilöstö 31.12.	27		27	21,6			22,8	

Hallinnon tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

- Päätöksenteon tuki ja lainopilliset palvelut
- Asiakaspalvelut
- Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut
- Materiaalihallinto ja hankinnat

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tulosalue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja edellä mainituissa tulosyksiköissä mm. seuraavissa tehtävissä:

- hoitaa yleisjohdon ja konsernipalvelujen toimialan osalta tulosalueiden ja tulosyksiköiden tehtävien koordinoitua ja yhteistoimintaa
- järjestää kunnanhallituksen ja valtuuston päätöksenteon vaatiman perusmateriaalin ja tarvittavat kokoukset sekä huolehtii päätösten täytäntöönpanosta ja keskusarkistosta
- järjestää yleiset edunvalvonta-, talous- ja velkaneuvonta-, sosiaaliasiamies- ja potilas-asiamiespalvelut kolmen kunnan yhteistoimintana
- huolehtii kunnan organisaation tarvitsemista juridisista palveluista
- vastaa kunnan keskusvaraston toiminnasta ja hankintatoimen koordinoinnista sekä hajautetun hankintaorganisaation tukemisesta
- kunnantalon asiakaspalveluyksikön (postitus ja asiakasneuvonta) toiminta palvelee sekä talon sisäistä toimintaa että kuntalaisia.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Kunnan irtisanottua hankintatointa koskevan yhteistyön Nurmijärven kanssa kuntaan perustettiin hankintasuunnittelijan virka v. 2016 alussa. Hankintasuunnittelija aloitti ko. virassa maaliskuun lopussa. Määräaikainen lakimies aloitti hallinto- ja lainopilliset palvelut -yksikössä tammikuussa 2016. Konsernipalvelujen sihteerin palasi opintovapaalta 1.6.2016, sijaistus hoidettiin sisäisin järjestelyin.

Tarkastelujaksolla pidettiin yhdeksän valtuuston kokousta ja informaatiotilaisuutta. Valtuustoseminaari, jossa aiheena oli poliittisen johtamisen ja luottamushenkilöorganisaation uudistaminen, toimintaympäristön haasteet ja mahdollisuudet, kuntastrategian uudistaminen,

yleiskaava 2040 ja merkittävimmät maankäyttöhankkeet ja investoinnit, pidettiin 21.–22.4.2016. Valtuuston talousarvioseminaari järjestettiin 27.–28.10.2016. Lisäksi järjestettiin kuntalaisillat keväällä Kellokoskella ja Jokelassa ja syksyllä Riihikalliossa, Hyrylässä, Jokelassa ja Kellokoskella.

Tarkastelujaksolla pidettiin 34 kunnanhallituksen kokousta. 18.–19.2.2016 järjestetyssä kunnanhallituksen seminaarissa käsiteltiin mm. Tuusulan vetovoiman kehittämistä ja pidettiin tulevaisuustyöpaja. Talousarvioseminaari pidettiin 10.–11.6.2016.

Sähköisen arkistoinnin ja asianhallinnan kuntatason ratkaisun valmistelussa uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönotto projektoitiin 4/2016. Kunnanhallitus päätti toukokuussa uuden asianhallintajärjestelmän valinnasta ja käyttöönottoprojektin käynnistämisestä. Sopimukset Kuntien Tieran kanssa allekirjoitettiin 11.11.2016, jonka jälkeen käyttöönoton valmistelu on alkanut ja ensimmäiset pääkäyttäjäkoulutukset pidetty.

Eri yhteisöille annettavista kunnan avustuksista on tehty selvitys.

Olellaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Tulosalueen määräraha alittui 81 624 euroa, mm. henkilöstökulusäästöjä tulosalueella toteutui 111 950 euroa. Kotikuntakorvauskulut ylittyivät 278 075 euroa, mutta kotikuntakorvaustuottoja saatiin vastaavasti 155 075 euroa budjetoitua enemmän. Verotuskustannukset alittuivat 53 144 euroa.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA/VAALIT

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Valtuusto asettaa toimikaudekseen viisijäsenisen keskusvaalilautakunnan valtiollisia vaaleja sekä kuntavaaleja varten.

Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunnan tehtävänä on ehdokashakemusten vastaanotto, tarkastaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen, ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen, ennakkoäänien laskenta ja kaikkien äänten tarkastuslaskenta, erilaiset tiedotustehtävät sekä valmistelutoimet. Valtiollisissa vaaleissa tehtävät ovat kuntavaaleja suppeammat; keskusvaalilautakunta tarkastaa kuitenkin näissäkin vaaleissa ennakkoäänestysasiakirjat ja tekee suuren määrän erilaisia valmistelutehtäviä.

Muita vaaliviranomaisia Tuusulan kunnassa ovat 5-jäsenisen keskusvaalilautakunnan lisäksi 15 vaalilautakuntaa, 2 vaalitoimikuntaa sekä vaalitoimitsijat.

Kunnan keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta kaikkia valtiollisia vaaleja ja kuntavaaleja varten.

Vaaleja varten erikseen valittavat vaalilautakunnat ovat Kirkonkylän, Rusutjärven, Paijalan, Tuomalan, Ruotsinkylän, Jokelan, Vanhakylän, Kellokoski läntisen, Hyrylän, Vaunukankaan, Riihikallio I:n, Lepolan, Riihikallio II:n, Hyökkälän ja Kellokoski itäisen äänestysalueen vaalilautakunnat.

Laitosäänestyksiä varten valitaan Etelä- ja Pohjois-Tuusulan vaalitoimikunnat, jotka hoitavat laitoksissa toimitettavat ennakkoäänestykset. Kotiäänestykset hoitaa kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan määräämä vaalitoimikunnan jäsen tai varajäsen.

Olellaiset tapahtumat tilikauden aikana

Vuonna 2016 ei toimitettu vaaleja. Kuntavaaleihin valmistautuminen aloitettiin joulukuussa, jolloin kunnanhallitus päätti yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja laitosäänestyksestä sekä vaalipäivän äänestyspaikoista ja vaalien ulkomainonnasta.

VALTUUSTO

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnan toiminnan tavoitteet ja niistä johdetut sitoumukset tuottaa palveluja kuntalaisille hyväksytään vuosittain talousarvion ja toimintasuunnitelman yhteydessä ja niistä päättäessään valtuusto päättää koko kunnan kehittämis- ja painopistelinjoista. Linjat haetaan valtuuston strategiatyöskentelyllä.

Valtuusto seuraa tulosalueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuosikatsauksissa sekä koko vuotta tilinpäätöskäsittelyssä toimielimittäin ja tulosalueittain. Valtuusto käsittelee mahdolliset toimielinten tai tulosalueiden tavoitteisiin tulevat muutostarpeet.

Kunnan päätöksentekojärjestelmässä valtuusto on ylin toimielin ja kuntalain mukaan vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Sen tulee päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisen, talouden ja rahoituksen perusteista.

Valtuuston päämääränä on demokraattisen päätöksenteon keinoin saada aikaan yhteisesti sovittujen strategiatavoitteiden mukainen kunta.

Olellaiset tapahtumat tilikauden aikana

Tarkastelujaksolla pidettiin yhdeksän valtuuston kokousta ja informaatiotilaisuutta. Valtuustoseminaari, jossa aiheena oli poliittisen johtamisen ja luottamushenkilöorganisaation uudistaminen, toimintaympäristön haasteet ja mahdollisuudet, kuntastrategian uudistaminen, yleiskaava 2040 ja merkittävimmät maankäyttöhankkeet ja investoinnit, pidettiin 21.–22.4.2016. Valtuuston talousarvioseminaari järjestettiin 27.–28.10.2016. Lisäksi järjestettiin kuntalaisillat keväällä Kellokoskella ja Jokelassa ja syksyllä Riihikalliossa, Hyrylässä, Jokelassa ja Kellokoskella.

Valtuusto teki raportointikaudella vuosittain tehtävien päätösten (esim. talousarvion hyväksyminen) lisäksi mm. seuraavat päätökset:

- päätti poliittisen johtamisen ja luottamushenkilöorganisaation uudistamisesta ja uudesta hallintosäännöstä 1.6.2017 lukien
- hyväksyi Puustellinmetsän asemakaavan
- hyväksyi valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen vuosille 2016–2019

- päätti pakolaisten vastaanotosta ja hyväksyi Tuusulan kotouttamisohjelman vuosille 2016–2019
- päätti liittymisestä Asiakas- ja potilastietojärjestelmän (Apotti) käyttäjäksi
- antoi lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laiksi
- antoi lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta laiksi sote-palvelujen tuottamisesta
- täytti kuntakehityksen ja tekniikan toimialan toimialajohtajana toimivan kuntakehitysjohdajan viran

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2016	TOT. 31.12.2016
Valtuusto	3 015	2 540
Valtuuston puheenjohtaja	1 530	1 529
Valtuuston varapuheenjohtajat	720	100

TARKASTUSLAUTAKUNTA/Tarkastustoimi

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tarkastuslautakunnan toiminta-ajatuksena on toimia siten, että sidosryhmät kokevat tarkastustoimen myönteisenä, riippumattomana ja luottamusta herättävänä toimintana. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain ja valtuuston hyväksymän tarkastussäännön mukaisesti:

- valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehtia siitä, että tilintarkastukseen on varattu tarpeelliset resurssit niin, että tarkastus voidaan suorittaa hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa
- tehdä ehdotuksia lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti

Tarkastustoimi tukee avoimella keskustelulla ja ohjauksella kunnan palvelutuotannon kehittämistä ja kunnan talouden vakautta.

Tarkastuslautakunta tuottaa valtuustolle tietoa kunnan toiminnan tehokkuudesta, taloudellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Tarkastuslautakunta arvioi kuntastrategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa tilikauden aikana

Vuoden 2016 aikana tehtiin kuntaan uusi hallintosääntö missä tarkastustoiminnan kannalta olennaisena uutena asiana on sidonnaisuusrekisteri. Lisäksi vuoden 2016 aikana sovittiin tilin-tarkastussopimuksen option käytöstä vuosille 2017 ja 2018.

Tarkastuslautakunta kokoontui 14 kertaa. Arviointikertomus vuoden 2015 toiminnasta saatiin suunnitellusti valmiiksi. Arviointikertomus luovutettiin johtaville viranhaltijoille ja luottamusmie-hille sekä esiteltiin valtuustolle.

Tarkastuslautakunnan tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan tavoitteet toteutuivat suunnitellusti.

KUNNANHALLITUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnanhallituksen toiminnan tarkoituksena on valtuuston päätösten mukaisesti tuottaa tai järjestää kuntalaisten tarvitsemia palveluja. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, huolehtii kuntayhteistyöstä ja muista sidosryhmäyhteyksistä sekä kunnan etujen valvonnasta. Erikseen päätettävien projektien toteuttamiseen kunnanhallitus voi asettaa toimikuntia.

Kunnanhallituksen päämääränä on johtaa kunnan toimintaa niin, että kunnan talous pysyy tasapainossa ja että kuntalaiset saavat tarvitsemansa palvelut sen tasoisina kuin valtuusto niistä päättää.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tarkastelujaksolla pidettiin 34 kunnanhallituksen kokousta. 18.–19.2.2016 järjestetyssä kunnanhallituksen seminaarissa käsiteltiin mm. Tuusulan vetovoiman kehittämistä ja pidettiin tulevaisuustyöpaja. Talousarvioseminaari pidettiin 10.-11.6.2016.

Kunnanhallitus teki raportointikaudella vuosittain tehtävien päätösten lisäksi mm. seuraavat päätökset:

- hyväksyi Osuuskunta Suomen Asuntomessujen ja Tuusulan kunnan välisen v. 2020 Asuntomessujen järjestämistä koskevan puitesopimuksen ja messuorganisaation
- linjasi Hyrylän keskustan kehittämistä ja tehtäviä jatkotoimia
- hyväksyi Tuusulan kunnan omistamien Kiinteistö Oy Haukkamäen osakkeiden myynnin Taore Oy:lle
- hyväksyi kunnan omistamien Kiinteistö Oy Impilinnan osakkeiden myynnin Afman Oy:lle
- hyväksyi Hyrylän ostoskeskuksen osakkeiden ostamisen Lähitapiola Uusimaalta, Keravan Kirja-Info Oy:ltä, RG-Konsultointi Oy:ltä ja Järvenpään Aika-Kulta Oy:ltä
- antoi lausunnon tiesuunnitelmasta kantatie 45 Koskenmäen kiertoliittymän parantaminen ja maantien 139 (Nahkelantie) parantaminen välillä Vaunukangas-Koskenmäen kiertoliittymä
- antoi lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi
- hyväksyi kunnan ja Yrjö Hanna-säätiön välisen vuokrasopimuksen (asumisyksikkö Tuusulan Riihikalliossa)

- täytti johtajaylilääkärin viran, tilakeskuksen päällikön viran ja kuntakehityksen ja tekniikan toimialan talous- ja asiakaspalvelupäällikön viran
- päätti uuden asianhallintajärjestelmän (CaseM) hankinnasta
- hyväksyi hankintojen kehittämissuunnitelman
- päätti, että Tuusulan kunta osallistuu Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman Uudenmaan hankkeeseen

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2016	TOT. 31.12.2016
Kunnanhallitus	5 310	4 990
Kunnanhallituksen puheenjohtaja	1 530	
Kunnanhallituksen varapuheenjohtajat	720	440

TOT. 31.12.2016

TA 2016

Valtuusto on vahvistanut sitovana määrärahana avustukset:

75 348**77 822**

- eläkeläisjärjestöt	9 766	9 766
- veteraanit ja sotainvalidit	14 957	14 957
- järjestöalojen peruskorjausavustuksiin	17 000	17 000
- Tuusulan Siniset ry (Tilakeskukselle maksettava vuokra)	3 167	3 167
- yleishyödylliset seurat ja yhdistykset	9 500	9 500
- kannatusilmoitukset paikallisille yhteisöille		2 692
- vanhan kiinteistöverol. 13 a §:n mukaan verosta vapautettujen yhteisöjen kiinteistöverojen maksuun (Hyrylän torppa, Jokelan työväentalo, Linjala, Solbacken, Väinölä)	5 051	5 950
- vuokratuki järjestöalojen vuokraamiseen yleishyödylliseen käyttöön	8 000	8 075
- vuokratuki Me Kellokoskelaiset ry/ Koy Vanha Valtatie	7 907	6 715

TOIMIKUNNAT

Kehittämistoimikunnat ottavat kantaa alueensa ajankohtaisiin asioihin kuten maankäyttöön, kaavoitukseen ja palvelujen järjestämiseen liittyviin asioihin, ja tekevät esityksiä alueiden kehittämisestä tiivistäen paikallista yhteistyötä ja tuoden paikallistuntemusta päätöksentekoon. Toimikunnat lisäävät asukkaiden tavoitteiden huomioonottamista kunnan päätöksenteossa.

Hyrylän kehittämistoimikunta kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Ensimmäisessä kokouksessa käsiteltiin Suutarintien kaavamuutosta, Monio-hanketta sekä muuta Hyrylän keskustan kehittämistä, määräraha-asioita ja Tuuskodon kaavaa. Toisessa kokouksessa keskityttiin Hyrylän alueen ajankohtaisiin hankkeisiin, toimikunnan määräraha-asioihin sekä käytiin läpi listausta seurattavista asioista. Kolmannessa kokouksessa käsiteltiin Kauppatie II:n, Rykmentinpuisto I:sen sekä Häriskiven asemakaavoja ja jatkettiin määräraha-asioden selvittelyä. Neljännessä kokouksessaan toimikunta pohti Hyrylän ostoskeskuksen alueen kehittämistä, yhteistyötä yrittäjien kanssa sekä myönnetyn määrärahan käyttöä.

Riihikallion kehittämistoimikunta kokoontui tilikauden aikana seitsemän kertaa. Kokouksissa käsiteltiin mm. Metsäntutkimuslaitoksen metsän virkistystoiminnan lisäämismahdollisuuksia, syksyn 2016 Kodin ja Koulun päivän yhteyteen järjestettyä Riha-tapahtumaa, Kirre –kirjastoauton tapahtumaa, Siivouspäivän Pop Up -tapahtumaa Kurjentiellä, Rihan Riehat –tapahtumaa sekä Riihikallio –patsaan hankintaa Riihikallioon. Lisäksi kokouksissa suunniteltiin Bomban talon toimintaa, geokätkö-projektia ja päätettiin selvittää mahdollisuutta tutustua uuteen Riihikallion palvelukeskukseen. Joulukuun kokouksessa esiteltiin toimikunnalle runko Riha 100 -tapahtumalle, keskusteltiin kuntalaisillassa esiin nousseista toiveista ja päätettiin visualisoida seuraavassa kokouksessa toimikunnan näkemys Jari Huttusen esityksestä levähdyspenkkien lisäämisestä Riihikallion alueelle.

Kellokosken kehittämistoimikunnan erityisinä teemoina ovat Kellokosken imago, yleisten tilojen järjestäminen, koulut, liikennejärjestelmän kehittäminen, puistoalueet, liikuntapaikat ja –reitit sekä KUUMA-yhteistyö. Toimikunta on usein mukana kylän tapahtumissa - mm. kyläillassa, kalastuskauden ja joulukadun avajaisissa.

Toimikunta kokoontui seurantajaksolla kuusi kertaa. Ensimmäisessä kokouksessa vieraana olivat elinkeinoelämän edustaja Kellokosken yrittäjistä, EMO ry:stä ja kunnan elinkeinopäällikkö. Keskusteltiin yrittämisestä ja elinkeinopalveluiden tilanteesta Kellokoskella. Toisessa kokouksessa keskusteltiin Ruukin tilanteesta ja kehitysnäkymistä kiinteistön isännöitsijän alustuksen jälkeen. Lisäksi päätettiin hakea Hannun-vaakunamerkit ohjaamaan Ruukille. Lupa näihin saatiin sittemmin ELY-keskukselta. Loppuvuoden kokouksissa mm. kaavasunnittelija oli kertomassa Kellokosken keskustan asemakaavasta, nostettiin yleiseen keskusteluun julkinen bussiliikenne sekä keskustan liikennejärjestelyt Kellokoskella. Lisäksi kehittämistoimikunta päätti syyskaudella, että toimikunnan toimintaan vuodelle 2016 budjetoidut rahat käytetään Kellokosken koulun oppilaiden hyväksi. Kouluun hankittiin tuoleja, jotka mahdollistavat ns. liikunnallisen oppimisympäristön.

Jokelan kehittämistoimikunta kokoontui Jokela-talolla kuusi kertaa vuoden aikana. Alkuvuodesta toimikunta kokousti yhdessä Kellokosken kehittämistoimikunnan kanssa, jolloin keskusteltiin toimikuntien määrärahasta, keräyspisteiden muutoksesta, sekä alueiden senioriasumisesta ja lähipalveluista. Toimikunta on ottanut kantaa Kartano I asemakaava-ehdotukseen, käynyt liikuntapalvelujen kanssa keskustelua mahdollisuudesta järjestää Notkopuiston läheisyyteen laavupaikka, ajanut Jokelan lampien kunnostamista, pitänyt esillä Palojoen ylittävän puusillan korjaustarpeen, sekä pohtinut Jokelan aseman ja tiilitehtaan tulevaisuutta.

Toimikunta järjesti tiilitehtaan alueella katselmuksen ja sen pohjalta valmisteltiin ehdotus alueen kehittämiseksi ja rakennusten ylläpitämiseksi. Asiaa käytiin läpi Tuusulan elinkeinopäällikön kanssa. Toimikunta valmisteli määrärahan kohdentamista korkeakouluharjoittelijan palkkakuluihin tiilitehtaan esineistön inventoimiseksi. Toimikunnan esittämistä liikennejärjestelyistä toteutui kaksi vuoden 2016 aikana: väistämisvelvollisuus Keskustien ja Opintien risteyksessä, sekä Ridasjärventien hidaste. Pro Jokela -kunniakirja luovutettiin Jokelan Lionsien itsenäisyyspäivän juhlassa. Toimikunta on aktiivisesti kuunnellut kuntalaisten toiveita mm. osallistumalla kevään ja syksyn aikana järjestettyihin kuntalaisiltoihin Jokelassa.

Elinkeinoneuvottelukunta käsittelee elinkeinoelämän järjestöjen esille tuomia asioita. Lisäksi se järjestää yrittäjäiltoja, tiedottaa yrittäjyysasioista kunnan tiedotteiden ja yrittäjäyhdistysten tiedotuslehtien kautta, kehittää kunnan www-sivuja ”Yrittäjänä Tuusulassa” sekä kehittää kunnan kanssa yhteistyössä palvelukonseptia, jonka tavoitteena on yrittäjyyttä kehittävä

palvelutoiminta. Elinkeinoneuvottelukunta on kokoontunut seurantakaudella kolme kertaa: 12.5.2016, 6.10.2016 ja 1.12.2016. Toukokuun kokous pidettiin konditoria pH7 Oy:ssä ja kokouksen aluksi tutustuttiin yrityksen toimintaan. Kokouksessa vieraili Tuusulanjärven matkailu ry:n toiminnanjohtaja Marjo Ranta-Irwin kertomassa yhdistyksen kuulumisia. Työllisyysasiamies Laura Smolander kertoi työtehtävistään ja tavoitteistaan. Lisäksi sovittiin elinkeinopoliittisen aiesopimuksen v. 2017-2018 sisällön valmistelun käynnistämisestä.

Lokakuun kokouksessa käytiin läpi elinkeino-ohjelman 2017-2018 sisältö ja strategia-suunnittelija Heidi Hagman esitteli ajatusta elinkeinoneuvottelukunnan muuttamisesta elinkeinoverkostoksi. Joulukuun kokouksessa hyväksyttiin elinkeino-ohjelma vuosille 2017-2018.

Veteraanitoimikunta järjestäytyi 16.2.2016 kokouksessaan ja valitsi puheenjohtajaksi jatkamaan Aimo Heinaron, varapuheenjohtajaksi valittiin Antti Simola. Tuusulan kunta osallistui perinteiseen tapaan kansallisen veteraanipäivän juhlan 27.4. järjestelyihin yhdessä Tuusulan seurakunnan ja veteraanijärjestöjen kanssa. Kansallisen veteraanipäivän juhla vietettiin Rykmentinpuiston ruokalassa. Joulukuun kokouksessa toimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Antti Simola Aimo Heinaron pyydettyä eroa toimikunnan puheenjohtajuudesta, varapuheenjohtajaksi valittiin Jaakko Torppa.

Nimistötoimikunta kokoontui helmikuussa ja toukokuussa. Toimikunta on selvittänyt kaavoituksen pyynnöstä mm. Jokelan lampien nimiä ja antanut lausunnon kahteen nimistöä koskevaa valtuustoaloitteeseen.

Kuntauudistustoimikunta piti tarkastelujaksolla kaksi kokousta. Ensimmäisessä kokouksessaan se hyväksyi omalta osaltaan lausunnon hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote- uudistuksen askelmerkeiksi. Lisäksi toimikunta hyväksyi omalta osaltaan sitoutumisen Keski-Uudenmaan SOTE- hankkeen jatkovalmisteluun alueyksikkömallin pohjalta. Toisessa kokouksessaan toimikunta otti kantaa kuntajohtajien esitykseen valmistelun aloittamisesta Järvenpään ja Tuusulan strategisesta kuntaliitoksesta.

Tunnuslukuja

Edunvalvonnan päämiehiä 31.12.2016 oli 718 (vuosi aiemmin 696). Uusien edunvalvontojen määrä ylittää päättyvät. Uusia edunvalvontoja koskevia suostumuspyyntöjä tulee keskimäärin 2-3 viikossa.

Talous- ja velkaneuvonnassa oli uusia asiakkaita vuonna 2016 yhteensä 359 (318), joista tuusulalaisia 119 (107), keravalaisia 114 (92) ja järvenpääläisiä 126 (119). Jonotusaika puhelinsoitosta ensimmäiseen tapaamiseen oli noin 30 päivää.

Potilasasiamiehelle tuli vuonna 2016 yhteydenottoja yhteensä 119 (134), joista Tuusulasta 40 (41), Keravalta 48 (38) ja Järvenpäästä 31 (55).

Sosiaaliasiamiehelle tuli 31.8.2016 mennessä yhteydenottoja kaikkiaan 63, joista Tuusulaa koskevia 26, Keravalaisia 21 ja Järvenpääläisiä 16. Yhteistyötapaamisia on kuluvan vuoden aikana ollut kaksi Tuusulassa, yksi Keravalla sekä yksi luentotilaisuus Järvenpäässä.

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue

1 000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama (TA-Tot.)	Tot. 2015	Muutos- % 2015/2016
Toimintatuotot	3 600	0	3 600	3 404	94,55	196	3 218	5,79
Toimintakulut	-3 600	0	-3 600	-3 404	94,55	-196	-3 218	5,79
Toimintakate	0	0	0	0		0	0	
Henkilöstö 31.12.	44,0	0,0	44,0	36,3			40,2	

	TA 2016	MTA 2016	Tot. 31.12.2016	Erotus (TA-Tot.)	Tot.-%
Toimintatuotot	3 600 462	3 600 462	3 610 459	9 997	100,28
Toimintakulut	-3 600 462	-3 600 462	-3 404 203	196 259	94,55
Toimintakate	0	0	206 256	206 256	

Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate merkitään siirtovelaksi ja palautetaan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti sopijakunnille ottamalla huomioon kuntakohtaiset tulot ja menot. Tasoituslaskelmalla toimintakate palautetaan alkuperäisen talousarvion mukaiseksi (0 €).

Kirjanpitolietojen perusteella sopijakuntien maksuosuuksien palautukset /lisämaksut ovat seuraavat:

Sopijakunta	Palautus/lisämaksu (-)	
	%	€
Järvenpää	48,15	99 310,20
Kerava	27,28	56 262,54
Mäntsälä	33,64	69 392,63
Nurmijärvi	-32,49	-67 009,73
Tuusula	23,42	48 300,55
Yhteensä	100,00	206 256,18

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Hallinto
Ympäristövalvonta
Ympäristönsuojelu
Terveysvalvonta
Eläinlääkintähuolto

Toiminnan kuvaus ja tehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä sekä muista sille johto- ja toimintasäännöillä osoitetuista tehtävistä. Sopimuksen piirissä olevat palvelut tuotetaan laadukkaina ja taloudellisesti sekä sisällöltään mahdollisimman tasapuolisesti.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävästä luonnonympäristöstä. Päämäärään päästökseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristöasioissa aktiivisena yhteistyökumppanina Keski-Uudenmaan kuntien ja seutukunnan muiden toimijoiden kanssa.

Olennot tapahtumat tulosalueella tilikauden aikana

Mäntsälässä ja Tuusulassa käynnistyi huhtikuun 2016 alussa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen koordinoima kaksivuotinen *Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla* -hanke (VILKKU-hanke). Hanke välittää tietoa ja kokemuksia muun muassa maan kasvukuntoa ja vesitaloutta parantavista toimenpiteistä. Hankkeessa on molemmista kunnista mukana kuusi tilaa, ja hankkeen sähköpostilistalla on noin 140 viljelijää. VILKKU-hanke rahoitetaan pääosin EU:n Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta myönnettävällä rahoituksella. Ympäristökeskus on hakenut Uudenmaan ELY-keskukselta hankkeen vuoden 2016 kustannuksista 33 101,22 euron korvausta, jota ei ole vielä maksettu, eikä kyseinen summa ole kirjautunut ympäristökeskuksen vuoden 2016 tilinpäätökseen. Korvaus otetaan ELY-keskuksen maksatuspäätöksen jälkeen huomioon Mäntsälän ja Tuusulan kuntien vuoden 2017 yhteistoimintakorvauksia hyvittäväksi.

Ympäristökeskus vastaa Nurmijärven järvien vedenlaadun seurannasta ja julkaisi toukokuussa vuosien 2014–2015 seuranta koskevan raportin. Lisäksi ympäristökeskus käynnisti Mäntsälän järvien vedenlaadun seurannan, jossa ovat mukana kaikki Mäntsälän suurimmat järvet. Vuonna 2016 seuranta tehtiin 4-6 vuoden seurantasyklin mukaisesti Pitkäjärvellä, Joutjärvellä ja Sääksjärvellä.

Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelman ja -ohjelman tultua hyväksytyiksi loppuvuodesta 2015 on ympäristövalvonnan ympäristönsuojelulain mukaisesta suunnitelmallisesta valvonnasta voitu periä maksuja vuoden 2016 alusta lähtien. Nurmijärvellä sijaitsevan luvottoman maankaatopaikan ennallistamista koskevan hallintopakkopäätöksen (Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta 8.3.2016 § 56) valvonta työllisti ympäristövalvontaa poikkeuksellisen paljon. Ympäristövalvonta toteutti syyskuun puolivälissä yhdessä poliisin kanssa autokorjaamoiden vaarallisten jätteiden valvontaprojektin, jonka yhteydessä tarkastettiin ympäristökeskuksen toiminta-alueen kunnissa yhteensä 37 autokorjaamoja. Tarkastetuista autokorjaamoista vain yksi selvisi ilman ohjeistusta ja valvonnallisia lisätoimia. Ympäristökeskus isännöi joulukuussa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueellista ympäristörikosten neuvottelupäivää, joissa käsiteltiin edellä kerrottuja laitonta maankaatopaikkatoimintaa ja autoalan vaarallisten jätteiden valvontaprojektia.

Elintarvikevalvonnassa kaikista säännöllisistä tarkastuksista tehdään Oiva-raportti, joka julkistetaan valtakunnallisella Oivahymy.fi sivustolla. Vuoden 2016 alusta myös elintarvike- ja leipomoiden raportit ovat olleet julkisia. Sopijakuntien palvelukiinteistöjen kasvanut korjausvelka näkyy terveystarkastuksen tulosityksikön lisääntyneenä olosuhdevalvontana. Tilanteen pitkittymien ja tarvittavien korjausten laiminlyönnit tulevat johtamaan ennen pitkää pakottaviin toimenpiteisiin.

Olellaiset määrärahan ylitykset

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalueella ei ole ollut sitovuustason määräraha-ylityksiä vuonna 2016. Ympäristökeskuksen toimintamenot alittuivat noin 196 000 eurolla ja maksutulot ylittivät noin 10 000 eurolla. Ympäristökeskuksen toimintakate ennen sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautuksia on noin 206 000 euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon tulosyksiköiden) palvelut tulevat siirtymään maakunnan järjestettäväksi vuoden 2019 alusta lähtien, jos vireillä oleva aluehallintouudistus toteutuu suunnitellulla tavalla. Tehtäväsiirron lisäksi ympäristökeskuksen työntekijämäärä vähenee 25–27 työntekijällä, ja sopijakuntien yhteistoimintakorvaukset alenevat noin 70 %:lla. Aluehallintouudistus tulee vaikuttamaan kaikkien ympäristökeskuksen työntekijöiden tehtäviin, ja siihen valmistautuminen työllistää ympäristökeskusta vuosien 2017 ja 2018 aikana.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirron lisäksi ympäristökeskus on käynnistänyt kuntien vastuulle jäävien ympäristönsuojelutehtävien uudelleenjärjestämisen ja kehittämisen. Ympäristönsuojelupalveluita kehitetään osittain aluehallintouudistuksesta riippumatta jo vuonna 2017 lisäämällä ympäristökeskuksen ja sopijakuntien välistä yhteistyötä.

TALOUS JA TIETOHALLINTO

Tulosalue

1 000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2015	Muutos- % 2015/2016
Toimintatuotot	289		289	242	83,9	-46	22	1001,6
Toimintakulut	-6032	-20	-6052	-5 831	96,3	221	-6 071	-4,0
Toimintakate	-5743	-20	-5763	-5 588	97,0	174	-6 049	-7,6
Henkilöstö 31.12.	17,6		17,6	15,6			17,6	

Talous ja tietohallinto -tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Taloushallinto ja taloussuunnittelu
- Strateginen suunnittelu ja kehittäminen
- Tietojärjestelmäpalvelut
- Konsernivalvonta ja omistajaohjaus
- Turvallisuuspalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Taloushallinnon ja suunnittelun tulosityksikkö vastaa kunnan päätöksenteossa ja palvelutuotannossa tarvittavien kuntaa koskevien taloustietojen hankinnasta, ylläpidosta ja analysoinnista, talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja toteutuksen seurannasta, taloushallinnon järjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta, laskentatiedon kokoamisesta, rahoituksen suunnittelusta ja järjestämisestä. Yksikössä koordinoidaan toimialojen talousarvion valmistelua kunnanhallituksen talousarviokehyspäätöksen mukaisesti sekä seurataan kunnan talousarvion toteutumista, huolehditaan rahoitussuunnittelusta sekä likviditeetin hallinnasta.

Strategisen suunnittelun ja kehittämisen tulosityksikkö vastaa kuntastrategian valmistelusta kunnanvaltuustoa varten sekä kuntatasoisten kehittämishankkeiden suunnittelusta ja koordinoinnista. Yksikössä kootaan tietoa ja valmistellaan selvityksiä kunnan päätöksenteon tueksi. Yksikössä huolehditaan kuntatason tilastotietojen ylläpidosta ja kokoamisesta. Tulosityksikkö huolehtii myös kuntakonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan koordinoinnista ja raportoinnista.

Tietojärjestelmäpalvelut tulosityksikkö huolehtii keskitetysti kunnan tietoteknisten laitteistojen sekä tietoliikenteen hankinnasta, hallinnasta sekä käytettävyydestä. Tietojärjestelmäpalvelut koordinoi ja johtaa kunnan ICT-palveluiden kehittämistä sekä tukee toimialoja tietojärjestelmähankkeissa sovittujen työnjaon ja tehtyjen linjausten mukaisesti.

Konsernivalvonnan ja omistajaohjauksen tulosityksikössä huolehditaan kuntakonsernin konserniohjauksesta kunnanhallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Tulosityksikössä valvotaan kunnan määräysvallassa olevien yhtiöiden toimintaa ja tuloksen kehittymistä sekä seurataan niiden hallitustyöskentelyä ja tehdään tarvittaessa esityksiä toiminnan kehittämistä. Kunnalla on 14 tytäryhtiötä ja kaksi osakkuusyhtiötä. Lisäksi kunta on jäsenenä seitsemässä kuntayhtymässä. Tulosityksikössä valvotaan myös kuntakonsernin ulkopuolisia osakeomistuksia. Yksikkö vastaa eri kuntayhtymien yhteistoimintaosuuksista ja jäsenmaksuista.

Turvallisuuspalvelut-tulosityksikössä ylläpidetään ja kehitetään kunnan turvallisuus- ja valmiussuunnitelmia sekä konsultoidaan toimialoja jatkuvuus-, pelastus- ja turvallisuus-suunnitelmien laadinnassa ja päivittämisessä. Yksikkö hankkii, ylläpitää ja kehittää kulunvalvontaa sekä kamera- ja rikosilmoitusvalvonnan laitteistoja kunnan palveluverkostossa turvallisuuden parantamiseksi.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Vuoden aikana jatkettiin taloushallinnon prosessien kehittämistä yhdessä KuntaPron kanssa. KuntaPron kanssa valmisteltu tilinpäätös valmistui kunnanhallituksen hyväksyttäväksi huhtikuussa. Myöhästyminen johtui vuoden 2015 alusta käyttöön otettuun kirjanpitojärjestelmään tehtyjen kirjausten korjaamisesta ja uuden käyttöomaisuusjärjestelmän käyttöönoton viivästyksestä. Tulosalueella valmisteltiin taloushallinnon muutosprojektia myyntilaskutuksen, ostolaskujen käsittelyn sekä budjetoinnin ja raportoinnin prosessien kehittämiseksi. Tulosalueella aloitettiin maakuntahallinnon ja sote-alueiden tuomien muutosten selvittäminen laskelmalla uudistuksen jälkeiselle kunnalle tulos- ja rahoituslaskelmat alustavien taloustietojen perusteella sekä tuottamalla valtion pyynnöstä tietoja maakuntiin siirtyvien toimintojen kustannuksista. Kertomuskautena tulosalueella aloitettiin uuden Kuntarijohdon raportointijärjestelmän käyttöönottoprojekti, järjestelmä otetaan käyttöön alkuvuodesta 2017.

Rahoitustoiminnassa kunnan lyhyt- ja pitkäaikaisia vaihtuvakorkoisia lainoja konvertoitiin pitkäaikaisiksi kiinteäkorkoisiksi lainoiksi 30 milj. eurolla. Kuntatodistuksista maksetut korot painuivat historiallisen alas, toukokuusta alkaen korot ovat olleet positiivisia. Leasing-rahoitus päätettiin ulottaa tietohallinnon laitteiden ja kuljetusvälineiden lisäksi myös muihin koneisiin ja laitteisiin.

Tulosalueella aloitettiin uuden kunnan rakentamisen sekä tulevan valtuustokauden vaihtumiseen ajoittuvan strategian uudistamisen valmistelua sekä osallistuttiin poliittisen johtamisjärjestelmän uudistamistyöhön osallisuutta ja kehittämisverkostojen toimintamallia kehittämällä. Vuoden kuluessa järjestettiin yhteensä kuusi kuntalaisten iltaa kunnan strategian vetovoima-teemaan ja johtamisjärjestelmän uudistamiseen liittyen. Vuoden aikana toteutettiin muutoliike- ja kuntapalvelututkimukset, joilla kartoitettiin kuntalaisten kokemuksia kunnasta ja palveluista.

Kunnassa tehtävän kehittämistyön tueksi otettiin käyttöön kuntatasoinen ja yhtenäinen projektimalli. Samalla käynnistettiin kuntatasoisen projektisalkun johtaminen ja raportointi. Laajempien kehittämishankkeiden johtamisen tueksi rakennettiin kunnan ohjelmajohtamisen malli. Toimialoille tarjottiin projektipäällikkökoulutuksia, ohjausryhmien valmennusta sekä projektipäälliköille tukea projektien suunnitteluun.

Kunnan ICT-johtamismallin kehittämistä jatkettiin, mm. ICT-ratkaisuja sisältävien projektien arkkitehtuuriarvioinnin malli otettiin käyttöön. Tulosalueella jatkettiin digitaalisen asioinnin kehittämisen jatkosuunnittelua; keskeisiä tehtäviä olivat esimerkiksi kansallisen digitaalisen palveluarkkitehtuurin toimenpiteiden vaikutusten arviointi kunnan palvelujen ja ICT-ratkaisujen kehittämiseen sekä kansallisen palvelutietovarannon käyttöönottoprojektin valmistelu.

Kunnan tietojärjestelmäympäristön kehittämistä jatkettiin. Käyttöön otettiin mm. uusi puhelinpalveluratkaisu, 850 kunnan työasemaa uusittiin, sähköpostijärjestelmä uusittiin sekä tietoliikenneverkkoa ja tulostusympäristöä kehitettiin. Myös pienimmät koulut saatiin liitettyä kunnan sisäiseen verkkoon uusien tietoliikenneliittymien avulla. Toiminnan sähköistyessä laitteiden, ohjelmistojen ja tietoliikenneverkon toimintavarmuudelle asetetut vaatimukset kasvavat huomattavasti. Kunnan kriittisimmät tietoliikenneyhteydet saatiin kahdennettua varayhteyksin elokuuhun mennessä, mikä parantaa osaltaan vikasietoisuutta olennaisesti. Kunnan tietoturvaa auditointiin touko-kesäkuussa, merkittäviä tietoturvaluutteita ei havaittu. Tulosalue osallistui Keski-Uudenmaan kuntien sote-alueyksikön ICT-suunnittelutyöhön sekä Apotti-hankkeen valmisteluun.

Kunnan uudistuneen riskienhallinnan toimintamallin jalkauttamista jatkettiin. Vuoden aikana keskeisimmät lautakunnat perehdytettiin riskienhallinnan hyödyntämiseen. Kunnan turvallisuussuunnitelma valmistui ja suunnitelma hyväksyttiin kunnanhallituksessa. Suunnitelmaa ja sen etenemistä seurataan osana kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

Olellaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Tulosalueen toimintamenot alittivat budjetin 221 921 euroa. Suurimmat säästöt saavutettiin ICT-palveluiden ostoissa; merkittävä yksittäinen säästökohde oli tietoliikenne, jossa saavutettiin säästöjä tehdyn kilpailutuksen myötä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Taloushallinnon tehtäviä ja prosesseja kehitetään ja uudelleen organisoidaan osana kuntatasoista tukipalveluiden kehittämistä. Talouden johtamista sekä budjetointia kehitetään ja johdon raportointityökalu otetaan käyttöön kuntatasoisesti. Järjestelmäympäristöä, toimintatapoja sekä työnjakoa hiotaan edelleen KuntaPron kanssa.

Vuoden 2017 erityisenä painopisteenä on uuden kuntastrategian valmistelu. Asiakaspalvelua aletaan kehittää kuntatasoisesti sähköisiä asiointipalveluita hyödyntäen. Uusien työmenetelmien, kuten palvelumuotoilun ja projektityöskentelyn käyttöönottoa laajennetaan.

Kunnan tietojärjestelmäympäristön kehittämistä jatketaan. Painopisteenä ovat mm. toiminnan jatkuvuuden varmentaminen, kyberturvallisuuden parantaminen, digitalisaation mahdollistamien uusien toimintatapojen tukeminen niin asiakaspinnassa kuin sisäisestikin. Kunnan riskienhallintaa sekä jatkuvuudenhallintaa kehitetään ja turvallisuussuunnitelman päivitys käynnistetään.

Tunnuslukuja

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Kunnan päätoimisten atk-työntekijöiden määrä, 31.12. *)	9	8	8	8	8	8
Työasemien kokonaismäärä, josta	2 740	2 670	2 550	2 600	2 534	2 307
– hallinnon työasemien määrä	1 190	1 130	1 100	1 105	1 113	1 086
– opetuksen työasemien määrä	1 550	1 540	1 450	1 495	1 421	1 221
Kunnan tiloissa olevien palvelimien kokonaismäärä kpl **)	52	51	52	50	37	28
Kunnan käytössä olevien sovellusten ja perustyökaluohjelmien kokonaismäärä kpl	127	127	127	127	118	110
Kunnan verkkoon liitettyjen toimipisteiden määrä kpl	95	96	96	96	97	100
HelpDesk-järjestelmään kirjattujen tapausten kokonaismäärä kpl	5 265	4 139	5 672	4 555	4 556	3 582
Hallinnon työasemia / kunnan työntekijä, kpl				0,55	0,54	0,51
Oppilaita / opetuksen työasema, hlöä		3,62	3,8	3,97	4,62	6,12
Kunnan tietotekniikkamenojen osuus kunnan kokonaismenoista, %					1,75	1,55

*) Luku sisältää koulujen atk-vastaavat, joiden yhteiseksi työpanokseksi on laskettu 1 hlö

**) Luku sisältää niin fyysiset palvelimet kuin uudemmat virtuaalipalvelimet. Fyysisten palvelimien lukumäärä on pienentynyt merkittävästi, vaikka palvelimien kokonaismäärä onkin noussut.